

FIȘA DISCIPLINEI

Filosofia și istoria universității

Anul universitar 2026-2027

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai
1.2. Facultatea	Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Filosofie
1.4. Domeniul de studii	Filosofie
1.5. Ciclu de studii	Masterat
1.6. Programul de studii / Calificarea	Filosofie, Cultură, Comunicare
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Filosofia și istoria universității			Codul disciplinei	HMR2120
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. dr. Andrei Marinca				
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. dr. Andrei Marinca				
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	Colocviu
2.7. Regimul disciplinei	Opțional		2.8. Tipul disciplinei	Disciplină de specializare (DS)	

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	2	3.3. seminar/ laborator/ proiect	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					20
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					14
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					4
Tutoriat (consiliere profesională)					4
Examinări					2
Alte activități					
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					
3.8. Total ore pe semestru				100	
3.9. Numărul de credite				4	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	Nu este cazul
4.2. de competențe	Nu este cazul

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Nu este cazul
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Nu este cazul

6.1. Competențele dobândite în urma absolvirii programului de studii (se preiau din planul de învățământ)¹

Competențe profesionale	
Codul competenței	Competență
CP1	Capacități cognitive specifice, precum evaluarea critică a rezultatelor unor noi cercetări filosofice, formularea de alternative interpretative și demonstrarea relevanței acestora;
CP2	Capacitatea de a aplica creativ metodele de cercetare ale științelor umaniste, în particular ale filosofiei, în rezolvarea problemelor și comunicarea rezultatelor în mod argumentat;
CP5	Abilitatea de a comunica în scris și oral în propria limbă și cel puțin într-o limbă străină, utilizând corect terminologia și demersurile specifice filosofiei.
Competențe transversale	
Codul competenței	Competență
CT2	Capacitatea de a compara cunoștințele noi cu cele tradiționale și de a stabili relații între acestea, în vederea sesizării noilor direcții de dezvoltare a profesiei;
CT1	Capacitatea de a acționa independent și creativ în abordarea și soluționarea problemelor cognitive, profesionale sau sociale noi, de a evalua obiectiv și constructiv diferite stări critice;

6.2. Rezultatele învățării specifice programului de studii (se preiau din planul de învățământ)²

Rezultatele învățării vizate prin disciplină		
Codul competenței	Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)	Abilități academice specifice (Specific academic skills)
CP1	Studentul/absolventul demonstrează cunoștințe foarte specializate, unele dintre ele situându-se în avangarda nivelului de cunoștințe din domeniul Filosofie, ca bază a unei gândiri și/sau cercetări originale.	CP2. Studentul/absolventul deține și aplică aptitudini de specialitate pentru dezvoltarea de noi cunoștințe și proceduri și pentru integrarea cunoștințelor din diferite domenii din științele socio-umane.
CP3	Studentul/absolventul demonstrează o cunoaștere avansată în domeniu și capacități cognitive specifice, precum evaluarea critică a rezultatelor unor noi cercetări filosofice, formularea de alternative interpretative și demonstrarea relevanței acestora.	CP6. Studentul/absolventul poate evalua obiectiv și constructiv diferite stări critice și poate acționa independent și creativ, pentru aborda și soluționa problemele cognitive, profesionale sau educaționale noi și cu nivel ridicat de complexitate.
CP5	Studentul/absolventul demonstrează o cunoaștere avansată în domeniu și capacități cognitive specifice, precum evaluarea critică a rezultatelor unor noi cercetări filosofice, formularea de alternative interpretative și demonstrarea relevanței acestora.	CP4. Studentul/absolventul poate concepe și conduce procese de cercetare specifice, precum proiectarea, realizarea și prezentarea unei lucrări de cercetare (disertație) despre o problemă semnificativă, pentru a dezvolta cunoașterea filosofică și pentru a aplica în mod creativ în domeniul social și cultural.

7. Rezultatele învățării specifice disciplinei

Cunoștințe și înțelegere (Knowledge and understanding)

¹ Se vor prelua din Planul de învățământ al programului de studii acele competențe profesionale și/sau transversale la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa disciplinei. Pentru fiecare competență se va prelua întregul enunț, inclusiv codul competenței, cu formularea care apare în planul de învățământ, fără modificări. Dacă nu se preia nici o competență din oricare din cele două categorii, se șterge linia din tabel aferentă acelei categorii.

² Se menționează rezultatele învățării specifice programului de studiu la dezvoltarea cărora contribuie disciplina pentru care se elaborează fișa. Enunțurile, preluate fără modificări din Planul de învățământ în funcție de tipul disciplinei (DF/DS/DC) se trec în dreptul competenței asociate.

- cunoașterea principalelor fenomene ale întemeierii, evoluției, particularităților și problemelor universităților medievale în perioada secolelor XIII-XV
Abilități academice specifice (Specific academic skills)
- formarea unor sensibilități cognitive pentru surprinderea problemelor și surselor de criza ale instituției contemporane a universității din perspectiva evoluției sale în primele ei trei secole de existență (1300-1500)

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare - învățare	Observații ³
Prezentarea problemei și a instrumentelor de studiu. Influența moștenirii clasice asupra educației medievale. Geneza universității medievale și premisele sale istorice.	expunere și discuții	
Școlile secolelor XI-XII în Occident. Folosirea echivocă a termenului de ‘universitate’ pentru instituții de învățământ arabe și bizantine. Proiectul traducerilor din greacă în arabă. <i>Bayt al-Hikma</i> . Dezvoltarea madraselor.	expunere și discuții	
Fondarea universităților la începutul secolului al XIII-lea. Prezență urbană și tradiție teologico-științifică: Bologna, Paris, Oxford. <i>Universitas, studium, collegium</i> . Structura universității în Evul Mediu.	expunere și discuții	
Reacția universității în fața aristotelismului și a neoplatonismului: cenzurile universitare ale lui Etienne Tempier din 1270 și 1277	expunere și discuții	
Genuri de predare și scriere în universitatea medievală: expunerea, comentariul, întrebarea, disputa. Comentariile la <i>Sentințele</i> lui Petrus Lombardus. Întrebările quodlibetale. Dezbaterile principiale.	expunere și discuții	
Raporturi de putere în universitatea secolului al XIV-lea: artiști <i>versus</i> teologi. Condamnarea	expunere și discuții	

³ De exemplu aspecte organizatorice, recomandări pentru studenți, aspecte specifice legate de curs/seminar cum ar fi invitarea unor practicieni în domeniu etc.

ockhamismului. Reacții împotriva introducerii logicii în subiecte teologice.		
Cultura materială a universității medievale: evoluția suportului material al textului de la pergament la hârtie. Spații de studiu: sala de clasă și bibliotecă. Reprezentări vizuale ale vieții universitare.	expunere și discuții	
Expansiunea universității spre Europa Centrală. Praga, Cracovia și Viena. Efectele schismei asupra culturii universitare. Universitate și politică: importanța edictului de la Kutná Hora.	expunere și discuții	
Atacuri ale umaniștilor împotriva universității: Petrarca, François Villon, Boccaccio, Erasmus din Rotterdam. Raporturile dintre universitatea medievală și noua cultură umanistă.	expunere și discuții	
<i>Collegia maiores</i> ale Contrareformei și întemeierea colegiului iezuit la Cluj (1581)	expunere și discuții	
Recapitulare. Reflecție asupra statutului universității în lumea contemporană și moștenirea ei medievală	expunere și discuții	
Bibliografie		
BATAILLON (1976) = Bataillon, J.-L., „Les crises de l’Universite de Paris d’apres les sermons universitaires”, în <i>Miscellanea mediaevalia</i>, 10 (1976), pp. 155-169 BAZAN <i>et al.</i> (1985) = Bazan, B.C., Wippel, J. W., Fransen, G., Jacquart, D., <i>Les questions disputees et les questions quodlibetiques dans la Facultes de theologie, de droit et de medecine</i>, ed. Brepols, Turnhout, 1985. BERMON (2017) = <i>La fondation de l’Université de Paris</i>, choix de textes traduits par Pascale Bermon, Préface de J. Verger, ed. Les Belles Lettres, Paris, 2017. BLACK (2001) = Black, R., <i>Humanism and Education in Medieval and Renaissance Italy</i>, Cambridge UP, 2001. DOMAŃSKY (1979) = Domański, J., <i>Discours d'inauguration fait par Stanislas de Skarbimierz à l'occasion de renouveau de l'Université de Cracovie</i>, în <i>Mediaevalia Philosophica Polonorum</i>, XXIV, 1979, pp. 114-131. GILLI-VERGER (2007) = Gilli, P., Verger, J., Blevec, D., <i>Les Universites et la ville au Moyen Age. Cohabitation et tension</i>, ed. Brill, Leiden-Boston, 2007. GLORIEUX (1939) = Glorieux, P., „L’annee universitaire 1392-1393 a la Sorbonne a travers les notes d’un etudiant”, în <i>Revue des Sciences Religieuses</i>, 19/4 (1939), pp. 429-482. GLORIEUX (1968) = P. GLORIEUX, „L’enseignement au Moyen Age. Techniques et méthodes en usage à la faculté de théologie de Paris au XIIIe siècle”, <i>Archives d’histoire doctrinale et littéraire du Moyen Age</i>, 35, 1968, p. 65-186.		

- KOWALCZYK (1970) = Kowalczyk, M., *Krakowskie mowy uniwersyteckie z pierwszej polowy XV wieku*, Wroclaw-Warszawa-Krakow, 1970.
- KITTELSON-TRANSUE (1984) = Kittelson, J.M., Transue, P. J., *Rebirth, Reform and resilience. Universities in Transition 1300-1700*, Ohio State University Press, Columbus, 1984.
- LAFLEUR (1998) = Lafleur, C., „L’apologie de la philosophie a la Faculte des arts de Paris dans les decennie precedant les condamnations d’Etienne Tempier: la contribution didascalique des artiens”, în *Miscellanea Medievalia*, 27 (1998), pp. 383-392.
- LEADER (1988) = Leader, D. R., *A History of the University of Cambridge*, vol. 1, the University to 1546, Cambridge UP, 1988.
- MAKDISI () = Makdisi, G., *The Rise of Colleges: Institutions of Learning in Islam and the West*, Edinburgh, Edinburgh University Press, 1981.
- METRIKA (2004) = Gasiorowski, A., Jurek, T., Skierska, I., (eds.) *Metryka Uniwersytetu Krakowskiego zlat 1400-1508. Biblioteka Jagiellonska rkp. 258*, tom I - II, Societas Vistulana, 2004.
- MIETHKE (2004) = Miethke, J., *Studieren an Mittelalterlichen Universitaten. Chancen und Risiken*, ed. Brill, Leiden-Boston, 2004.
- RAIT (1912) = Rait, R., *Life in Medieval University*, Cambridge UP, 1912.
- RASHDALL (1936) = Rashdall, H., *The Universities of Europe in the Middle Ages*, vol. I-III, Oxford UP, 1936.
- RICHE (2001) = Riché, P., *Educație și cultură în Occidentul barbar. Secolele VI-VIII*, ediția a 4-a, revăzută și corectată, traducere de Florica Bechet,
- RICHE-VERGER (2006) = Riché, P., - Verger, J., *Maîtres et élèves au Moyen Age*, coll. Pluriel, ed. Tallandier, Paris, 2006.
- SCHABEL (2006) = Schabel, C. (ed.), *Theological Quodlibeta in the Middle Ages. The thirteenth Century*, ed. Brill, Leiden-Boston, 2006.
- TEEUWEN (2003) = Teeuwen, M., *The Vocabulary of Intellectual Life in the Middle Ages*, ed. Brepols, Turnhout, 2003.
- THIVIERGE (2007) = Thivierge, G. R. (ed.), *L’Universite Catholique au Moyen Age*, Leuven, 2007
- TONK (1979) = Tonk, S., *Erdelyiek egyetemjarasa a kozepkorban*, ed. Kriterion, Bucuresti, 1979.
- VERGER (1973) = Verger, J., *Les universités au Moyen Age*, coll. Quadrige, PUF, Paris, 1973.
- VERGER (1991) = J. VERGER, „L’histoire des institutions scolaires et les études de philosophie médiévale”, în R. IMBACH și A. MAIERU (eds.) *Gli studio di filosofia medievale fra Otto e Novecento. Contributo a un bilancio storiografico*, Roma, Ed. di Storia e Letteratura, 1991, p. 361-377
- VERGER (1999) = Verger, J., *Culture, enseignement et société en Occident aux XIIe et XIII siècles*, ed. PUR, Rennes, 1999.
- VETULANI (1966) = Vetulani, A., "Les origines de l'Université de Cracovie", in *Acta Poloniae Historica*, 13, 1966, pp. 111-128.
- WEIJERS (1988) = Weijers, O., *Actes du colloque Terminologie de la vie intellectuelle au Moyen Age*, Leyde/La Haye, 20-21 sept. 1985, ed. Brepols, Turnhout, 1988.
- WEIJERS (1988) = Weijers, O., *Vocabulaire du livre et de l’écriture au Moyen Age*, Actes de la table ronde Paris 24-26 sept. 1987, ed. Brepols, Turnhout, 1989.
- WEIJERS (1991) = Weijers, O., *Dictionnaires et repertoires au Moyen Age*, ed. Brepols, Turnhout, 1991.
- WEIJERS (1992) = Weijers, O., *Vocabulaire des ecoles et des methodes d’enseignement au Moyen Age*, Actes du colloque de Rome, 21-22 oct. 1989, ed. Brepols, Turnhout, 1992.
- WEIJERS (1990) = Weijers, O. (ed.), *Methodes et instruments du travail intellectuel au Moyen Age*, ed. Brepols, Turnhout, 1990.

WEIJERS (1994-2010) = Weijers, O., *Le travail intellectuel à la Faculté des arts de Paris : textes et maîtres (ca. 1200-1500)*, 8 vol. (literele A-R), ed. Brepols, Turnhout, 1994-2010.

WEIJERS (1995) = Weijers, O., *La disputatio des arts de Paris (1200-1350 environ). Esquisse d'une typologie*, ed. Brepols, Turnhout, 1995.

WEIJERS (1996) = Weijers, O., *Le maniement de savoir. Pratiques intellectuels à l'époque des premières universités (XIIIe-XIVe siècles)*, ed. Brepols, Turnhout, 1996.

WEIJERS-HOLTZ (1997) = Weijers, O., Holtz, L., *L'enseignement des disciplines à la Faculté des arts (Paris et Oxford, XIIIe-XVe siècles)*, ed. Brepols, Turnhout, 1997.

WEIJERS (2002) = Weijers, O., *La disputatio dans les Facultés des arts au Moyen Âge*, ed. Brepols, Turnhout, 2002.

Włodek (1982) = Włodek, S., "L'Université de Cracovie, centre intellectuel international au XVe siècle", in *The Common Christian Roots of the European Nations. an International Colloquium in the Vatican, II: Written Contribution to Twelfth Centuries*, 1998, pp. 368-381.

Włodek (1998) = Włodek, S., "Pourquoi étudiait-on la philosophie à l'Université de Cracovie au Moyen Âge? Témoignage d'un maître de la première moitié du XVe siècle", in Aertsen, J., Speer, A., (eds.) *Was ist Philosophie im Mittelalter? Akten des X. Internationalen Kongresses für Mittelalterliche Philosophie der Société Internationale pour l'Etude de la Philosophie Médiévale, Miscellanea Mediaevalia*, 26, 1998, pp. 330-337.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare - învățare	Observații
Actele Conciliului de la Vaison (589)	discuție, problematizare, dezbateri	
Cassiodor, <i>Instituțiile</i>	discuție, problematizare, dezbateri	
Carol cel Mare, <i>Admonitio generalis</i>	discuție, problematizare, dezbateri	
surse textuale ale toposului literar <i>translatio studii</i>	discuție, problematizare, dezbateri	
Hugo de Saint-Victor, <i>Didascalicon</i> .	discuție, problematizare, dezbateri	
Bula din 1215;	discuție, problematizare, dezbateri	
bula <i>Parens scientiarum</i> (1231).	discuție, problematizare, dezbateri	
Greve și crize universitare. Studiu de caz: Guillaume de Saint Amour, <i>De periculis novissimorum temporum</i>	discuție, problematizare, dezbateri	
Documentul din 7 martie 1277	discuție, problematizare, dezbateri	
Statutele din 1339 și 1340	discuție, problematizare, dezbateri	
Gerson, <i>Contra curiositatem studentium</i>	discuție, problematizare, dezbateri	
Henricus de Langenstein, <i>Predica cu ocazia sărbătorii Sf. Caterina</i> .	discuție, problematizare, dezbateri	
Petrarca, <i>Despre ignoranță: a sa și a multora</i> .	discuție, problematizare, dezbateri	
Lectura diplomei lui S. Bathory	discuție, problematizare, dezbateri	
Bibliografie		

9. Evaluare

Tip activitate	9.1 Criterii de evaluare ⁴	9.2 Metode de evaluare ⁵	9.3 Pondere din
----------------	---------------------------------------	-------------------------------------	-----------------

			nota finală
9.4 Curs	Însușirea unei înțelegeri de bază a teoriilor și conceptelor predate	Realizarea unei lucrări cuprinzând dezvoltarea unei teme de cercetare alese în timpul semestrului.	70%
	Participarea în cadrul activităților de seminar.		30%
9.5 Seminar/laborator			
9.6 Standard minim de promovare			
Elaborarea unei lucrări finale în care studentul trebuie să demonstreze cel puțin o înțelegere de bază a noțiunilor și teoriilor prezentate în cadrul cursului. Plagiat se va considera orice lucrare care se constată a fi în proporție de cel puțin 30% copiată dintr-o altă sursă, iar utilizarea plagiatului va determina anularea evaluării. Orice contestație a notei obținute la examen va trebui însoțită de o cerere din partea studentului pentru reevaluarea lucrării.			

10. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)⁶

	Eticheta generală pentru Dezvoltare durabilă							
								
								Nu se aplică nici o etichetă
								✓

⁴ Criteriile de evaluare trebuie să reflecte direct rezultatele învățării vizate la nivel de program de studii, respectiv la nivel de disciplină. Mai concret, se evaluează achizițiile de învățare menționate în rezultatele anticipate ale învățării.

⁵ Se recomandă stabilirea atât a metodelor de evaluare finală, cât și a strategiei de evaluare pe parcurs.

⁶ Selectați o singură etichetă, cea care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivește cel mai bine disciplinei. Dacă disciplina tratează tema dezvoltării durabile la modul general (de ex. prin prezentarea/introducerea cadrului general al dezvoltării durabile etc.) atunci se poate alocă eticheta generală de Dezvoltare Durabilă. Dacă niciuna dintre etichete nu descrie disciplina, selectați ultima opțiune: „Nu se aplică nici o etichetă”.

Data completării:

08.05.2026

Semnătura titularului de curs

Lect. dr. Andrei Marinca

Semnătura titularului de seminar

Lect. dr. Andrei Marinca

Data avizării în departament:

...

Semnătura directorului de departament

.....